

Тувинская республика
республика
БНЕСМОТЕНА
и. А. Ф. Лушчица

Республиканын шийтпиринин солуну

ШИЙТПИРИ

Солун 1925 чылдың август 31-де үнүн эгелээн

№ 48 (15486) ♦ 1995 чылдың март 15, среда

Ат салган шагы 20.20. Салар өртөө 300 рубль.

РФ-ТИҢ ЧАЗАА КӨДЭЭГЕ ЧЭЭЛИ БЕРБЕС

Россияның Көдээ ажил-агый болгаш аш-чем яамызы өрткен патинада чыгыс аай уткалык телеграммалары регионнарга таратпай чоруткан. РФ-тин Чазаа чургуун Агроулетпур комплекзинин тарылга кампаниязы чорудар чээли курлаавырлары бербес дээни ында айткан. Күрүнеге троллон-траллон акша өредиг, чурттуң көдээ черлери ук шийтпирин ужурунда кончуг берге байдалга таварышкан. Ол шийтпирин Көдээ ажил-агыйның экономиказына багай уруктары чедирер илден.

дарадары чугула бооп турар. Бидиг хыналдалары кылган соонда чээли хорецгизине херегледиг түнү өскүзү-биле кызыры бээр. Саң-хоо органдары кыска хуусаанын итинде шийтпирин чээли рыногуна байдалды анализтеп кылган, өредиг организацияларын ончүзүн арбитраж сууду дам чыштыр төлөтпирин, эгидери чугула аларган.

«Революциянын чалбыны» совхоз чакы ажалдарын чорударына долу белең бооп турары, тарылганы болуптур. Курлаавырлары белең чорупул болуру илерэн. 40 мрот рубль четкен. Федералдык аш-чем корпорациянын Тыва салбырын дараазы М. В. Донгантың «Тыва хлеб продукт» каттыжышканынын чиниге директору Н. Б. Алданын, РФ-тин Национал банкынын дараазы Ю. П. Южаковтун болгаш ТР-тин Чазаның Даргазын бирги орнакчызы В. О. Юнунун лынгачканын өзүлээр аларга, байдал дыңнадын бооп турар. Республикада хосуг чээли курлаавырларында чыгыс-даа рубль-чок, мугур байдалга келген.

Ол саналды ТР-нин Президентиниң деткен. Президент Көдээ ажил-агый болгаш аш-чем яамызынын саң-хоо-чээли политиказын шүгүмчүлекчи өзү биле үне-лүүн болгаш ук адырнын удурткучулары инерия өзүлээр ажилдарын улам чыгарып берген-даа болза, күрүнеден акша «соор» аларын корлавышпаан турарын демдегелэн. Амгы үеде чыгыс-даа рубльтин чээлинин алары республика дакна берге бооп турар, ыччангаш Чазак өрткен чылдарда ышан, хөй акша хорецгизине черге хөп каал-тарын болдурус. Чээли алган күзүн кээп, тектердин 5-7 центнер дужук ат турганын херээ чок. Бо үеде тарылга кампаниянын акшаландырар дээр болза чыгыс орук бар — алар дужук акшаландырышканын дуглар бе, ону ык саңнар. Рынок экономиказын чыгыс кол хосулдуу ындиг. Ыччалда-да Чазак чысы хову ажилдарын акшаландырар дээр дилээкинер

Баш удур кылган болуун санаашканын өзүлээр аларга, кампанияны өрткенине 26 мрот кире рубль хөрек бооп турар деп ТР-нин Көдээ ажил-агый болгаш аш-чем яамызынын сайды С. Х. Монгуш дыңнаткан. Оок-биле калы чүгле чыгыс ажил-агый —

ТР-нин орнакчы президент А. А. Мельников ындиг корунуш-биле чөпчөтөшпаш. Мындай байдал да чырык деп турар «революциянын чалбыны» бидикти, а колга чүве — оларнын кайы хере эгидишини бээрин улам то-

БАЗА БИР КАНДИДАТ

Бистин база бир чыгыс чер-чурттуу Александр Дала-оолович Мылдык-Ухлово Новосибирскийн күрүне университетинде физика-математика өртемниин кандидат атты камгалаарынын диссертациянын дунжаап, өртен алып чедип алган. Чаа кандидаттын өртен ажилын алып чугаалаары беш берге: ону «Соболев простанстволары болгаш Карнонун бөлүктөрүнүн агаа хол-башкан хамаарылгалары» деп чикетки окулдуру болуп. Математика талазында өртен чок кижиге ол чүгү-даа тайылбырлаас, ону чүгү дээр математика билер кижиге сайгарын, билип ал болуп. Автор болуун өртен ажилын математика чугула чүгү болуп 12 чаа теоремаларын дуура-биле үндөткөн тургускан.

Тора-Хем школазына элөөп каш чылдарга математика башкылап, болгум удурткуч бооптур, олгун математикага согууралдык, сунаудук кылдыр кижизипти, хөй-хөй олимпиадаларга кириттирген. Оон түнделде Сама Новосибирск университетинин чыгында салым-чазанын уругуларын физика-математика школазына кирген, ону дооскан соонда ол-ла университетке математика-механика факультетинге өөөнип кирген, терийн эки дооскан. Ол оон соонда ык чыл дургуулуна Хабаровскийн политтехник институтуна башкылап ажалдап, оортан аспирантурага кирген.

Аныяк пианистер конкурзу

ЕКАТЕРИНБУРГ. (РОСИТА-СЧТА-нын корреспондентизи Надежда Потапова). Уралдын аныяк пианистер конкурзу Екатеринбург хоорайда ажилтанган. Оон киржикчилери Урал регионунда уругларнын музыка школарарынын болгаш музыка училищелеринин өөреникчилери. Бо конкурсту амний удаа организастап эрртирп турар. Бо удаа да ону алдарлыг музыкант Людвиг Ван Бетховенин төртүтүнгөн хунунден бээр 225 чыл болган оюнга тураскааткан.

УЖУДУШКУНДА — «СОЮЗ ТМ-21»

Ленинск (Байконур космодром), март 14. (РОСИТА-СЧТА-нын тусуяк корреспондентизи Вероника Романенкова). Москваның-биле 9 шак 11 минута турда Байконур космодромун бирги шөлүүнү старт комплекзинден «Мир» станцияга бирги россий-

америк экспедиция ужудуп үнгөн. «Союз ТМ-21» корабльдин бортунда — экипажтың командири Владимир Дежуров, бортиженер Геннадий Стрекалов, шийчеликчи-космонавт Норман Тагара. Корабльди РФ-тин шериг-космиктиң күштери салып үндүргөн.

ДАЙЫН ӨРТҮН ӨЖҮРҮНЕР!

Кандыг-даа дайында эки чүгү боор. Улуда-да, бичиң-даа дайын дээрге, домейле хөй-хөй амылгы кижилерин чедир чурттаваан ажал-херектери, хоозура-сандар, кижилерин шевер хондары биле иши-соок дивейн, ызып-калайга түдүп каан бакчыларын, түдүг-суурларын үрээри дир. Чечен Республикада болуп турар дайынын уркуунда дамдалаан карак чаштары дүп чок хөл аларган.

«Тувинская правда» солунга парлаан, ында ол авазын: «Ыглава, авай, ажырбас» — деп чагып каан. Хөкүкү кырган-ава: «Чечениң-даа, орусчуңа-да толду демей» — деп чугаалады. Кижиге кижиге-биле демей болбайн аан, ак кара, сарыг кештилер шулту, демей-ле, бурганниң төлдери дир. Кым кымын-даа баагычтаваас, дора көрбөс, ууй шалпас ужурулук.

Бот-мензюредигиң изиг көстерин соок суг биле өжүр күдүкпаш, кайы-даа таланын баштарында деңге чугаалаа-жышкынар кылбас болза, ханын чөрдүдээнин быжык доңу чеке тырттары болдуңмас. Ам дээринеде оон кажан төнерин кым-даа чугаалап шыдавас. Албан өзү-бүгү биле ынызын турары — Грозныйн катан иши-соок уушкуну дээрге, ат алган, ууш-окураткан хевирлиг, «таарыштырган» чүд болуп турар. Атылажышкынар улгымчал, кижилер олдуп турда, дайынын кайы-бир үе-чазды доозулган деп меделээри, шынап-ла, чөчө чигирин чыт кирип каан меге өвузуун окутары-дыр. Россиянын камгалап сайды Павел Грачев баштады чамдык шериг начальнигер не-херээженерден тувексинип, оларны өөнте

«Тувинская правда» солунга парлаан, ында ол авазын: «Ыглава, авай, ажырбас» — деп чагып каан. Хөкүкү кырган-ава: «Чечениң-даа, орусчуңа-да толду демей» — деп чугаалады. Кижиге кижиге-биле демей болбайн аан, ак кара, сарыг кештилер шулту, демей-ле, бурганниң төлдери дир. Кым кымын-даа баагычтаваас, дора көрбөс, ууй шалпас ужурулук.

Дайын өртүн өскүткен политиктер эр кижилер болгаш кыдыг бе, олар төл-дөлдөрүнүн хилинчөөн кекшиге көрбөз болгаш чыгыс мылгы чыгыс давас. Ыччангаш Бүгү-рос-

ЧАЗАКТЫҢ ШИЙТПИРИ

МОСКВА. (РОСИТА-СЧТА). Россия Федерациязынын Чазак «Өрткенин (тарифтерин) күрүне таарыштырар талазы-биле хемчеглер дугайында» доктаалды хүлээп алган. Күүсеки эрге-чатыраларнын чүгле Федералдык органдары өрткенин таарыштырар бараанарга бойдус газы, ядролуг одалга болуунун продукция, камгалап ужурудуалыг продукция болгаш үнедиг металлдар, эзилдиргилер хамаарып.

Тыва Республиканын чоңуна болгаш Дээди Хуралына Тыва Республиканын Президентинин Айткалынын дугайында

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫН ДЭЭДИ ХУРАЛЫНЫН ДОКТААЛЫ

Тыва Республиканын Конституциянын 73 чүдүдүнүн 7-ти пунктузунга дүшүрүп Тыва Республиканын Президентиниң республикада байдал, 1995 чылда эч чугула сорудагалары шийтпирин оруктары болгаш аралдарын болуун көрүп турарын дугайында чыл сабында Айткалын Дээди Хуралга кириген.

Россия Федерациязын субъектилеринге чоңуң ажылга турары газ болгаш өске-даа электри чедиргилеринге өрткенин таарыштырар, чер-черде пассажир аргыжылганын, суг хандырылганын болгаш канализациянын, бусалдар ачы дуза чедиргилерин өрткенин таарыштырар өргөн берген. Чер-черде эрге-чатырга органдары эм-тан өрткенинге сдыг немелдерин бот-тускайлап доктадып болур.

1994 чылда экономиктиг реформалары боттандырар база экономиканы болгаш социал адырнын хүлээлгизин күүсөдирин хандырар талазы-биле ажылынын дугайында Тыва Республиканың Чазанын отчетунун дугайында

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫН ДЭЭДИ ХУРАЛЫНЫН ДОКТААЛЫ

Тыва Республиканын Конституциянын 73 чүдүдүнүн 7-ти пунктузунга дүшүрүп Тыва Республиканын Чазак 1994 чылда экономиктиг реформаларын боттандырар база экономиканы болгаш социал адырнын хүлээлгизин күүсөдирин хандырар талазы-биле ажылынын дугайында чыл бүрдө отчетун кириген. Тыва Республиканын Чазаның отчетун Дээди Хуралдын Комитеттеринин, Парламентинин ишти хуралына бүгү талаалыг чугаалажып көргөн. Экономиканың чазартып, оңи адырны акшаландырар, эргич-чатырганың федералдык органдары-биле аразынты харылдааларын сайыр чугаалажып, корум-урумнугулар база нем-хөрек үлгүлери-биле демисади күштердир, даштыгы экономикти болгаш девискээрге аразынын харылдааларын чыгарып, улус ажил-агыйнын база адырларын ажил-чорудууларын хандырар, аш-чөчүрүн өрткенин күүсөдирин хандырар талазы-биле 1994 чылда дүшүрүп чыккан хемчеглерин көрүп, көрүлгө-чөткөндүгүн боттандырган демдегелен.

Чууду чуртталга бакчыны тударып делгемге чок арт-ла турар. Ар-т (фермер) ажил-агыйларын турдуу-түрү кол-чок, совхозтары өде турууларынын кошкак темпизинден, чээли курлаавырларын чедиргилерин, чер хамаарылгаларын экижизинден өлгөн-и саадап турар.

Дык хөй бугурулгелерин турганын, бугуруле хемчээлини күдүлгү-биле хол-баштыр чонунг ажилдарынын айттары чидилген, ажил чоктарынын саны көүдөп турар. Көдээниң, көдээ чурткычларынын социал байдалы улам-и нарыдап бар чыдар. Совхозтар ажалдажылары үеңиң дур уаңиң ажил төлөдирин алоян келген, чурткычы чонунг социал-культура хандырып шы дорайган, чөчө хөй хөй чедирин турар, сатылаашканын кызырылган, телерин харылдааш болгаш радио-демисади доктаамал ажалдаваан турар.

Кем-хөрек үлгүлери-биле улам-и аар байдалды апар чыл-р, кижиге дур хол чедип, сөмөз чоруктун саны азжок өскөн. Иштеге оларарынын аныканын үр-түнелги күдү бооп арт-лышан, бугу-ле нем-хөрек үлгүлери-биле өрткенин чыгыс кирзин илэретинмен турар.

Чурткычы чонунг аңгы оруулаш колдуунда республиканы Кыдыны Соңу чүккө деңгиритер районнарга хамарыштыр-аны-биле хол-баштыр улус коэффициенттерин киргизинге күсөди биле өскөн.

Тыва Республиканың Чазанын отчетунун дугайында чыл бүрдө отчетун кириген. Тыва Республиканын Чазаның отчетун Дээди Хуралдын Комитеттеринин, Парламентинин ишти хуралына бүгү талаалыг чугаалажып көргөн. Экономиканың чазартып, оңи адырны акшаландырар, эргич-чатырганың федералдык органдары-биле аразынты харылдааларын сайыр чугаалажып, корум-урумнугулар база нем-хөрек үлгүлери-биле демисади күштердир, даштыгы экономикти болгаш девискээрге аразынын харылдааларын чыгарып, улус ажил-агыйнын база адырларын ажил-чорудууларын хандырар, аш-чөчүрүн өрткенин күүсөдирин хандырар талазы-биле 1994 чылда дүшүрүп чыккан хемчеглерин көрүп, көрүлгө-чөткөндүгүн боттандырган демдегелен.

Россия Федерациязында

Владивосток. Поиморский профессиональный институт дүжери болгаш Россиянын Президентинин отчетунда хуусаа өстиде чорударын көрүп, үлгү хемчээлдиг удураалыкынын кылырына белеткен турар. Крайда экономиктиг байдалды чугаалажып көргөн, ындиг шийтпирин хүлээп алган крайнын профессионал федерациязынын таякчыларыга комитетди хүлээп алган. Край ханы эргизе кирген. Приморьеде бугуруле делгемге 1994 чылда дүшүрүп чыккан хемчеглерин көрүп, көрүлгө-чөткөндүгүн боттандырган демдегелен.

ЧАЙГЫ ШАКЧЕ ШИЛЧИР

МОСКВА. Март 13. (РОСИТА-СЧТА). Россия Федерациязынын Чазанын доктратканын өзүлээр, үе-шак санаарынын чурумунга дүшүрүп 1995 чылдың март 26-дан сентябрь 24-ке чедир чуртка «чайгы» шакты докталадыр. Ол дугайын үе-шак болгаш аталан чактар докталаарын ведомство аразынын комиссияны дүңдеткан. Магаа холбаштыр Россия Федерациязынын бугу девискээринге шак согууларын 1995 чылдың март 26-да 2 шакта бир шак бурунгаар чыгарар.

Оолдарыңар экилер» — дээр-ле болбай. Оларны база бидин болур. Ыччалда-да 18-19 харлыг оолдарны оң-боо ажылдарына безин ора өөрөтпейн чыда, наркыты шийлечке, өлүрүрү чап-ла чок деп биле турар, оларны наңап дайын шөлүңө октаарыңар! Ол бугу байдан ам наркыга тода өстүп келген. Россия армиязын үндүзүн-биле чарпаса болза хөркөк, Шериг реформа хөрек.

ОРУКЧУЛААРНЫН УЛУУ

Чөөн-Хемчик кожуунун оурук-сентеле уласто унуң кол иженери Чамны оол Чалаанович Ондарга ужурашкан чугаалажырма мону чугаалап берген: — Бистин кожуунун орук-сентеле уласто унга «маларың оуругу Кара-Сугдан бээр Чыраа-Бакына чедир өвүрүң арт өстиде чедир оруктары. Россия Федерациязынын бугу девискээринге шак согууларын 1995 чылдың март 26-да 2 шакта бир шак бурунгаар чыгарар.

«Тувинская правда» солунга парлаан, ында ол авазын: «Ыглава, авай, ажырбас» — деп чагып каан. Хөкүкү кырган-ава: «Чечениң-даа, орусчуңа-да толду демей» — деп чугаалады. Кижиге кижиге-биле демей болбайн аан, ак кара, сарыг кештилер шулту, демей-ле, бурганниң төлдери дир. Кым кымын-даа баагычтаваас, дора көрбөс, ууй шалпас ужурулук.

«Тувинская правда» солунга парлаан, ында ол авазын: «Ыглава, авай, ажырбас» — деп чагып каан. Хөкүкү кырган-ава: «Чечениң-даа, орусчуңа-да толду демей» — деп чугаалады. Кижиге кижиге-биле демей болбайн аан, ак кара, сарыг кештилер шулту, демей-ле, бурганниң төлдери дир. Кым кымын-даа баагычтаваас, дора көрбөс, ууй шалпас ужурулук.

«Тувинская правда» солунга парлаан, ында ол авазын: «Ыглава, авай, ажырбас» — деп чагып каан. Хөкүкү кырган-ава: «Чечениң-даа, орусчуңа-да толду демей» — деп чугаалады. Кижиге кижиге-биле демей болбайн аан, ак кара, сарыг кештилер шулту, демей-ле, бурганниң төлдери дир. Кым кымын-даа баагычтаваас, дора көрбөс, ууй шалпас ужурулук.

«Тувинская правда» солунга парлаан, ында ол авазын: «Ыглава, авай, ажырбас» — деп чагып каан. Хөкүкү кырган-ава: «Чечениң-даа, орусчуңа-да толду демей» — деп чугаалады. Кижиге кижиге-биле демей болбайн аан, ак кара, сарыг кештилер шулту, демей-ле, бурганниң төлдери дир. Кым кымын-даа баагычтаваас, дора көрбөс, ууй шалпас ужурулук.

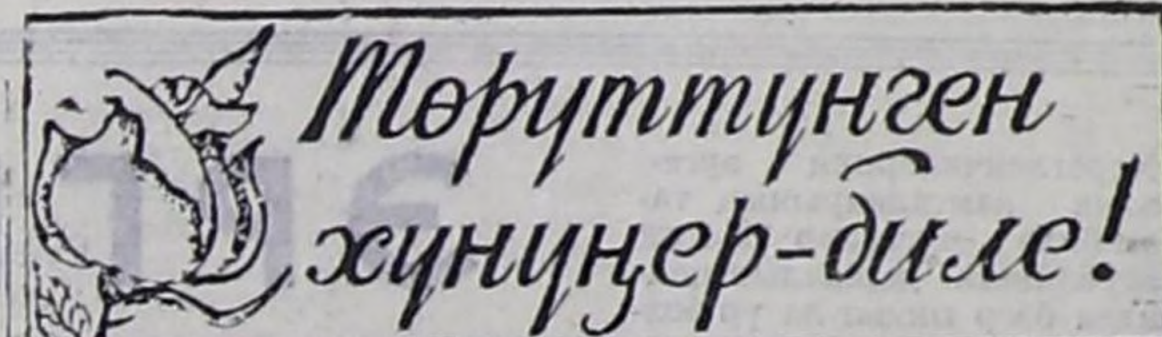
«Тувинская правда» солунга парлаан, ында ол авазын: «Ыглава, авай, ажырбас» — деп чагып каан. Хөкүкү кырган-ава: «Чечениң-даа, орусчуңа-да толду демей» — деп чугаалады. Кижиге кижиге-биле демей болбайн аан, ак кара, сарыг кештилер шулту, демей-ле, бурганниң төлдери дир. Кым кымын-даа баагычтаваас, дора көрбөс, ууй шалпас ужурулук.

Солун моорей

СЫГЫТ, ХӨӨМЕЙ ЧАҢГЫЛАНГАН

Сыгыт, хөөмей, каргыраа — тыва улустун үе-дүптөн бээр салгалдан салгалче дамчып, сайырап келген эртинчи, симфониялык, тикниги бирээзи-ле сыгыт, хөөмей» деп эртеден З. К. Кыргыстың чугаалап турар чыгыш.

Улуг-Хемнин сурагылыг сыгытчызы Генидий Чаш организастан. Ол болу жуунуң буйдус камгалар эртелеин удуруп, белик харысалгалыг аялдаа чый чок чоруп турар-даа болза, сыгыт, хөөмей, каргырааны улам ынай сайырадыр, непертерид, өзүп орар салгалда өөредир аялдаага идекпейлиг киркиң келгенин демдеглеве арга чок.

Мөөрей талазы-биле каш сөө: Бир-ле дугарында салданган сорудалар бурнуу-биле куусеттинген. Удавас ТР-нің найысылды Кызыл хоорайга «Хөөмей» деп делегей симпозиуму болду. Аяда киркиң кижилер шилиттинген. Бичалза-даа сыгыт, хөөмей үүселдезинде болуулан частыргылары ыгыттайып баар арта чок.

Бистин ынак ачавыс болгаш ыргачавыс. Шаразип Барымаевич ОНДАР марттың 15-те мурут 80 харлаар. Ол 30 ажыг чылдарың дургузуна Чөөн-Хемчин кокуунуң «Искра» совхозна малчынап аялдаан, хой малды, дүктү, аятын курунезинге дуадаган. Кызымак ажыгы дээр. «Тыва республиканың адлардыг малчыны» атка четкен. Ачавыстың күш-ажыгы челишчигине авыстын — Бичи Уруг Кара-Ламасева Ондарны кириген улүүн бистин аравыста чок-даа болза демдеглээр чугула.

Школачылар конкурзу

«СТАРТИНЕЙДЖЕР» — АМГЫ УЕНИҢ ТАНЦЫЗЫ

Февраль төңүзүнде Кызыл хоорайның школачыларының аравына амгы үениң танцларының конкурзу эргичен. Бо үш дугаар бооп эртип турар конкурсту Аныяктар ламызы болгаш Тываның аныяктар эвилели белик дегенде организастан эртинериниң кол үр киркиңчиле шилиттир арас-даа болдузм.

Культура амдыралы

БАЙЫРЛЫГ КОНЦЕРТ

Март 7-де частын байыр-лазы — Бүгү-делегейниң херезженер хүнүнге уткуштур Кызылдың уран чүүл училештин концерт-залына култура чырыдышкың ажылыны, клуб салбырының сургуулары боттарының белгелеп алган концертти баарлагаткан. Ук концерт ичинде биле дыка солун эрткин биле училештин башкылары-даа, эртинчилери-даа онзал и демдеглэн. Кандыг-даа байыр-ладлар болура, уран чүүл училештин сургуулары бо-ла киркиң бээрин көрүкчүлөр эскерип тур боор. Ол бистин дорт хүлээлгевис диге частыргы болбас боор.

ДАШТЫКЫДА БОЛУШКУНУҢ ФАКТЫЛАР ИНИ БАШТЫГ БЫЗАА

● БРАЗИЛИЯ. (РОСИТА-СЧТА-ның корреспонденти Андрей Кургузов). Бразилияның найысылдыдан 150 километр черде турар Мимоз деп бичекке сууржугашка ийи баштыг бызаа төрүттүнгөн. Бойдуңуң чалай бүдүргөн төлүң каралып бүзүрүп көрү дээр суурнуң чурткачы чоңу бразилияны төрүттүнгөн черинге мурнуң билаагың барып, кээп турганар.

АК КЕШИГ КИЖИЛЕРНИҢ АССОЦИАЦИЯЗЫ

● БРАЗАВИЛЬ. (РОСИТА-СЧТА-ның корреспонденти Максис Корнушов). Африка нигителде ак кештиг кижилер төрүмелиндег карактарының оңу бир яны, бакыңды дүгү, мага-бодуну кежи ак болганы-биле улустарга чоңуларды, дорамчыларды чорукка болганч-ла таварып турар.

КЕЛИР УЕНИҢ АЭРОПОРТАРЫ

● ДЕЛИ. (РОСИТА-СЧТА) Индияның агы-аңгы районнарына чоокку чылдарда он ийи чаа аэропорттары тудары кордунуң турар. Ассам, Орисса,

ДАШТЫКЫ АҢЧЫЛАР

● УЛАН-БАТОР. Элээн каш даштыкы чурттарың аңчылары Моолга аалдан чердин улуу-биле күзеп турар. Эрткен чылын даштыкы чурттардан келген 70 ажыг аңчылар Моолга аалдан чоран. Оң түнүлинде Моол-дугар делегей дайыңың үезинде кылган оңуң чепсектин шыгымагы тывылган. Ол девискээрде 1941 чылда Японияның шериг лагеры турган болгаш оон 300 ажыг снарядтары казы үндүргөн.

Школачылар конкурзу

«СТАРТИНЕЙДЖЕР» — АМГЫ УЕНИҢ ТАНЦЫЗЫ

Февраль төңүзүнде Кызыл хоорайның школачыларының аравына амгы үениң танцларының конкурзу эргичен. Бо үш дугаар бооп эртип турар конкурсту Аныяктар ламызы болгаш Тываның аныяктар эвилели белик дегенде организастан эртинериниң кол үр киркиңчиле шилиттир арас-даа болдузм.

Культура амдыралы

БАЙЫРЛЫГ КОНЦЕРТ

Март 7-де частын байыр-лазы — Бүгү-делегейниң херезженер хүнүнге уткуштур Кызылдың уран чүүл училештин концерт-залына култура чырыдышкың ажылыны, клуб салбырының сургуулары боттарының белгелеп алган концертти баарлагаткан. Ук концерт ичинде биле дыка солун эрткин биле училештин башкылары-даа, эртинчилери-даа онзал и демдеглэн. Кандыг-даа байыр-ладлар болура, уран чүүл училештин сургуулары бо-ла киркиң бээрин көрүкчүлөр эскерип тур боор. Ол бистин дорт хүлээлгевис диге частыргы болбас боор.

ДАШТЫКЫДА БОЛУШКУНУҢ ФАКТЫЛАР ИНИ БАШТЫГ БЫЗАА

● БРАЗИЛИЯ. (РОСИТА-СЧТА-ның корреспонденти Андрей Кургузов). Бразилияның найысылдыдан 150 километр черде турар Мимоз деп бичекке сууржугашка ийи баштыг бызаа төрүттүнгөн. Бойдуңуң чалай бүдүргөн төлүң каралып бүзүрүп көрү дээр суурнуң чурткачы чоңу бразилияны төрүттүнгөн черинге мурнуң билаагың барып, кээп турганар.

АК КЕШИГ КИЖИЛЕРНИҢ АССОЦИАЦИЯЗЫ

● БРАЗАВИЛЬ. (РОСИТА-СЧТА-ның корреспонденти Максис Корнушов). Африка нигителде ак кештиг кижилер төрүмелиндег карактарының оңу бир яны, бакыңды дүгү, мага-бодуну кежи ак болганы-биле улустарга чоңуларды, дорамчыларды чорукка болганч-ла таварып турар.

КЕЛИР УЕНИҢ АЭРОПОРТАРЫ

● ДЕЛИ. (РОСИТА-СЧТА) Индияның агы-аңгы районнарына чоокку чылдарда он ийи чаа аэропорттары тудары кордунуң турар. Ассам, Орисса,

ДАШТЫКЫ АҢЧЫЛАР

● УЛАН-БАТОР. Элээн каш даштыкы чурттарың аңчылары Моолга аалдан чердин улуу-биле күзеп турар. Эрткен чылын даштыкы чурттардан келген 70 ажыг аңчылар Моолга аалдан чоран. Оң түнүлинде Моол-дугар делегей дайыңың үезинде кылган оңуң чепсектин шыгымагы тывылган. Ол девискээрде 1941 чылда Японияның шериг лагеры турган болгаш оон 300 ажыг снарядтары казы үндүргөн.

Школачылар конкурзу

«СТАРТИНЕЙДЖЕР» — АМГЫ УЕНИҢ ТАНЦЫЗЫ

Февраль төңүзүнде Кызыл хоорайның школачыларының аравына амгы үениң танцларының конкурзу эргичен. Бо үш дугаар бооп эртип турар конкурсту Аныяктар ламызы болгаш Тываның аныяктар эвилели белик дегенде организастан эртинериниң кол үр киркиңчиле шилиттир арас-даа болдузм.

Культура амдыралы

БАЙЫРЛЫГ КОНЦЕРТ

Март 7-де частын байыр-лазы — Бүгү-делегейниң херезженер хүнүнге уткуштур Кызылдың уран чүүл училештин концерт-залына култура чырыдышкың ажылыны, клуб салбырының сургуулары боттарының белгелеп алган концертти баарлагаткан. Ук концерт ичинде биле дыка солун эрткин биле училештин башкылары-даа, эртинчилери-даа онзал и демдеглэн. Кандыг-даа байыр-ладлар болура, уран чүүл училештин сургуулары бо-ла киркиң бээрин көрүкчүлөр эскерип тур боор. Ол бистин дорт хүлээлгевис диге частыргы болбас боор.

ДАШТЫКЫДА БОЛУШКУНУҢ ФАКТЫЛАР ИНИ БАШТЫГ БЫЗАА

● БРАЗИЛИЯ. (РОСИТА-СЧТА-ның корреспонденти Андрей Кургузов). Бразилияның найысылдыдан 150 километр черде турар Мимоз деп бичекке сууржугашка ийи баштыг бызаа төрүттүнгөн. Бойдуңуң чалай бүдүргөн төлүң каралып бүзүрүп көрү дээр суурнуң чурткачы чоңу бразилияны төрүттүнгөн черинге мурнуң билаагың барып, кээп турганар.

АК КЕШИГ КИЖИЛЕРНИҢ АССОЦИАЦИЯЗЫ

● БРАЗАВИЛЬ. (РОСИТА-СЧТА-ның корреспонденти Максис Корнушов). Африка нигителде ак кештиг кижилер төрүмелиндег карактарының оңу бир яны, бакыңды дүгү, мага-бодуну кежи ак болганы-биле улустарга чоңуларды, дорамчыларды чорукка болганч-ла таварып турар.

КЕЛИР УЕНИҢ АЭРОПОРТАРЫ

● ДЕЛИ. (РОСИТА-СЧТА) Индияның агы-аңгы районнарына чоокку чылдарда он ийи чаа аэропорттары тудары кордунуң турар. Ассам, Орисса,

ДАШТЫКЫ АҢЧЫЛАР

● УЛАН-БАТОР. Элээн каш даштыкы чурттарың аңчылары Моолга аалдан чердин улуу-биле күзеп турар. Эрткен чылын даштыкы чурттардан келген 70 ажыг аңчылар Моолга аалдан чоран. Оң түнүлинде Моол-дугар делегей дайыңың үезинде кылган оңуң чепсектин шыгымагы тывылган. Ол девискээрде 1941 чылда Японияның шериг лагеры турган болгаш оон 300 ажыг снарядтары казы үндүргөн.

Школачылар конкурзу

«СТАРТИНЕЙДЖЕР» — АМГЫ УЕНИҢ ТАНЦЫЗЫ

Февраль төңүзүнде Кызыл хоорайның школачыларының аравына амгы үениң танцларының конкурзу эргичен. Бо үш дугаар бооп эртип турар конкурсту Аныяктар ламызы болгаш Тываның аныяктар эвилели белик дегенде организастан эртинериниң кол үр киркиңчиле шилиттир арас-даа болдузм.

Культура амдыралы

БАЙЫРЛЫГ КОНЦЕРТ

Март 7-де частын байыр-лазы — Бүгү-делегейниң херезженер хүнүнге уткуштур Кызылдың уран чүүл училештин концерт-залына култура чырыдышкың ажылыны, клуб салбырының сургуулары боттарының белгелеп алган концертти баарлагаткан. Ук концерт ичинде биле дыка солун эрткин биле училештин башкылары-даа, эртинчилери-даа онзал и демдеглэн. Кандыг-даа байыр-ладлар болура, уран чүүл училештин сургуулары бо-ла киркиң бээрин көрүкчүлөр эскерип тур боор. Ол бистин дорт хүлээлгевис диге частыргы болбас боор.

ДАШТЫКЫДА БОЛУШКУНУҢ ФАКТЫЛАР ИНИ БАШТЫГ БЫЗАА

● БРАЗИЛИЯ. (РОСИТА-СЧТА-ның корреспонденти Андрей Кургузов). Бразилияның найысылдыдан 150 километр черде турар Мимоз деп бичекке сууржугашка ийи баштыг бызаа төрүттүнгөн. Бойдуңуң чалай бүдүргөн төлүң каралып бүзүрүп көрү дээр суурнуң чурткачы чоңу бразилияны төрүттүнгөн черинге мурнуң билаагың барып, кээп турганар.

АК КЕШИГ КИЖИЛЕРНИҢ АССОЦИАЦИЯЗЫ

● БРАЗАВИЛЬ. (РОСИТА-СЧТА-ның корреспонденти Максис Корнушов). Африка нигителде ак кештиг кижилер төрүмелиндег карактарының оңу бир яны, бакыңды дүгү, мага-бодуну кежи ак болганы-биле улустарга чоңуларды, дорамчыларды чорукка болганч-ла таварып турар.

КЕЛИР УЕНИҢ АЭРОПОРТАРЫ

● ДЕЛИ. (РОСИТА-СЧТА) Индияның агы-аңгы районнарына чоокку чылдарда он ийи чаа аэропорттары тудары кордунуң турар. Ассам, Орисса,

ДАШТЫКЫ АҢЧЫЛАР

● УЛАН-БАТОР. Элээн каш даштыкы чурттарың аңчылары Моолга аалдан чердин улуу-биле күзеп турар. Эрткен чылын даштыкы чурттардан келген 70 ажыг аңчылар Моолга аалдан чоран. Оң түнүлинде Моол-дугар делегей дайыңың үезинде кылган оңуң чепсектин шыгымагы тывылган. Ол девискээрде 1941 чылда Японияның шериг лагеры турган болгаш оон 300 ажыг снарядтары казы үндүргөн.